

**Съвместно обучение в рамките на
проект Cooltorise - Повишаване
информираността за лятната енергийна
бедност за да намалим нуждите от
охлаждане**

**Тема: Енергийна бедност – какво представлява и как
можем да се справим с нея?**

Какво представлява енергийната бедност?

Тя може да бъде дефинирана по следния начин - ситуация, при която домакинство или физическо лице не може да си позволи основни енергийни услуги“ (отопление, охлаждане, осветление, мобилност и електроенергия), за да си гарантира достоен стандарт на живот поради комбинация от нисък доход, висока цена на енергията и ниска енергийна ефективност на дома.

Енергийната бедност може да има сериозни последици за здравето, благосъстоянието, социалното приобщаване и качеството на живот на засегнатите от нея.

Повече от 27% от населението в България по данни на Евростат са енергийно бедни при среден показател за европейските страни от около 6-7%.

Енергийна бедност в България

Понастоящем България няма официална дефиниция за енергийна бедност. Работната стратегия е стратегията за борба с бедността, която няма конкретни разпоредби относно енергетиката.

В България липсват целеви програми за енергийна ефективност на жилищата за уязвими домакинства, тъй като за правителството е трудно да определи кои групи се нуждаят от социална подкрепа, свързана с енергийната бедност, и до каква степен.

Каква е връзката между енергийната бедност, чистотата на въздуха и обновяването на сградите?

В зимните месеци употребата на дърва и въглища за отопление оказва сериозно негативно влияние върху качеството на въздуха в жилищата. Въпреки че и в някои луксозни имоти дървата са предпочитан източник на топлина, в голямата си част употребата на замърсяващи източници на енергия се дължи на ниската им цена. Добре известно е, че при типичните условия традиционното отопление с дърва и въглища осигурява примитивен комфорт на обитаване с всички негативни последици върху здравето на гражданите. Количеството употребявани горива от своя страна е високо поради лошите състояние и енергийни характеристики на сградите.

Как да разпознаем енергийно бедно домакинство?

Едно домакинство се оказва в състояние на енергийна бедност, когато трудно може да си позволи да задоволи основните енергийни нужди (отопление, електричество и топла вода) за домакинството или изобщо не може да си позволи да задоволи енергийните нужди. Разходите за енергия в енергийно бедни домакинства са твърде високи в сравнение с общия доход на домакинството.

Енергийната бедност може да бъде причинена от наличието няколко взаимосвързани фактори:

- Ниски доходи на домакинството, често свързани с обща бедност.
- Високи цени на енергията и използване на относително скъпи енергийни източници (в зависимост от енергийната структура на страната, електричеството може да бъде получено от местни източници).
- Лоша енергийна ефективност у дома, напр. ниско ниво на изолация, стари и неефективни отоплителни системи.

Кои са показателите за енергийната бедност?

Човек, който живее в енергийна бедност, най-често живее в несигурни условия и с ограничени ресурси. Често ситуацията е свързана с лоши жилищни условия, което води до трудности при плащането на сметки за енергия.

Показатели за енергийна бедност:

- ❖ Ниски доходи.
- ❖ Трудности при заплащане на енергийните разходи.
- ❖ Стар апартамент, който не е ремонтиран (напр. порутен, течове, прозорци).
- ❖ Недостатъчно отопление поради липса на отопление, на изолация и / или поради неподходяща система.

Кои са показателите за енергийната бедност?

- ❖ Отопляване на отделни помещения, което е предпочитано от потребителите, тъй като улеснява контрола на потреблението.
- ❖ Признаци за влага или плесен, показващи лошо състояние на сградата и / или проблеми с отоплението.
- ❖ Прекомерно оборудване или прегряване, което води до висока консумация на енергия.
- ❖ Апартамент, който е твърде голям за живеещите в него, което води до високо потребление на енергия.
- ❖ Постоянно присъствие в апартамента, което е причина за по-голямо потребление.
- ❖ Старо и по-малко ефективно оборудване.

Какви са последиците от енергийна бедност?

1. Последствия за здравето:

Студеното жилище само по себе си не е причина за заболяване, но има редица негативни последици:

- ❖ Тялото трябва да изразходва повече енергия, за да поддържа вътрешната си температура, което може да доведе до изтощение.
- ❖ Студът предизвиква вазомоторни реакции - кихане, хрема - които могат да стимулират предаването на патогени.

Какви са последиците от енергийна бедност?

2. Технически последиствия поради ограничено отопление:

- ❖ Недостатъчно отопляваната къща ще бъде влажна.
- ❖ Недостатъчно проветрената къща ще бъде влажна и нездравословна.
- ❖ Влажната къща ще се руши, в нея ще се натрупа мухъл, което ще доведе до нездравословни условия на живот.

Какви са последиците от енергийна бедност?

3. Финансови последици:

- ❖ Използване на подкрепа и други механизми за помощ.
- ❖ Използването на средства, които иначе биха били предназначени за други важни нужди, като жилище, храна, образование и др.
- ❖ Установяване на ограничителни механизми или лишения, водещи до други последици.

Решения за справяне с енергийната бедност

Решението, което може да отстрани причините за енергийната бедност, е енергийно ефективното обновяване на сградите: то пряко намалява енергийните потребности и съответно разходите за енергия, като същевременно ограничава замърсяването на въздуха и позволява икономически ефективна модернизация на отоплителните системи.

Инструменти и мерки относно енергийната бедност

Според Обсерваторията за енергийна бедност, справянето с енергийната бедност има потенциал да донесе множество ползи, включително по-малко средства, изразходвани от правителствата за здравеопазване, намалено замърсяване на въздуха, по-добър комфорт и благосъстояние, подобрени бюджети на домакинствата и повишена икономическа активност.

Най-често срещаният тип мерки са:

- Изолация на сгради / Охлаждащи системи / Отоплителни системи / Домакински уреди / Възобновяема енергия - това са мерки, които пряко улесняват прилагането на подобрена изолация на сгради / охладителни системи / отоплителни системи / домакински уреди / възобновяема енергия, например чрез финансова помощ.
- Защита от прекъсване - това са мерки, които имат за цел да избегнат прекъсването на достъпа на домакинствата до енергия.

Инструменти и мерки относно енергийната бедност

- Енергийни одити - това е мярка, при която професионалист посещава домакинството, за да предостави преки съвети за подобряване на тяхното специфично състояние, като често дава и конкретни съвети въз основа на наблюдения в къщата.
- Подкрепа за енергийни сметки - тази мярка предоставя финансова помощ на домакинствата да плащат сметките си за енергия.
- Информация и осведоменост - това са мерки, които косвено улесняват домакинствата да подобрят своето положение чрез предоставяне на съвети, информация или образование.
- Социално подпомагане: тези мерки осигуряват обща подкрепа към доходите на домакинствата за покриване на по-общи разходи, като например разходи за жилища или за живот.
- Социална тарифа - социалната тарифа означава намаляване на тарифата, която трябва да се плаща от определени домакинства.

Кои са социалните иновации за справяне с енергийната бедност?

Решения за справяне с енергийната бедност чрез социална иновация могат да бъдат дефинирани като:

- ❖ **Сътрудничество между различни сектори:** Използване на синергии с други сектори (например здравеопазване, социални грижи) за изграждане на по-системни проекти;
- ❖ **Образование, обучение и заетост:** Насърчаване на образованието и участието на общността, създаване на нови умения и/или работни места в областта на енергийната ефективност и възобновяемата енергия;
- ❖ **Енергийна ефективност:** Създаване на нискобюджетни възможности за преход към по-енергийно ефективни решения;
- ❖ **Производство на енергия:** Улесняване на достъпа до енергия на бедни квартали чрез внедряване на креативни начини за производство на енергия (енергийни общности, мрежи, кооперативи);

Кои са социалните иновации за справяне с енергийната бедност?

- ❖ **Иновативно финансиране:** Предлагане на финансиране и партньорство на частни инициативи за построяване и/или реновиране на енергийно ефективни жилища или оборудване (например кредит, лизинг на оборудване, финансиране от трети страни);
- ❖ **Идентификация и разгласяване:** Събиране и/или споделяне на данни с оперативни съвместими системи, за да се подобри идентификацията на населението, засегнато от енергийната бедност и неговите нужди и свеждането им до знанието на властите;
- ❖ **Здраве, благосъстояние и икономическо развитие:** Преход от нездравословни поведение (старо оборудване, изгаряне на пластмаса и домашен боклук) към други решения, които могат да подобрят благосъстоянието на семейството;

Кои са целевите групи, към които са насочени мерките?

- ❖ Хронично / тежко болни: това са домакинства с човек, който има хронично или тежко заболяване.
- ❖ Инвалиди: това са домакинства с човек с увреждане.
- ❖ Домакинства на социални помощи: това са домакинства, които получават определени видове социални помощи, включително обезщетения за безработица, детски надбавки, обезщетения за дългосрочно заболяване или обезщетения за инвалидност.
- ❖ Домакинства с деца: това са домакинства с деца.
- ❖ Задължени домакинства: това са домакинства, които са просрочили сметките си за енергия.
- ❖ Домакинства с ниски доходи: това са домакинства, които имат доход под определен минимум.

Кои са целевите групи, към които са насочени мерките?

- ❖ Без конкретна целева група: това означава, че политиката или мярката не са насочени към конкретна социално-икономическа група.
- ❖ Пенсионери: това са домакинства с лица, които или (1) получават пенсионни обезщетения; (2) са над определена възраст (напр. над 60-годишна възраст).
- ❖ Селски домакинства: това са домакинства, които живеят в селските райони.
- ❖ Безработни: това са домакинства с лице, което е безработно.
- ❖ Уязвими домакинства: уязвимите домакинства са домакинства, които попадат в категория „уязвими“, която е изрично определена в регламента.

Кои са организациите, участващи в мерките?

- ❖ Национално правителство: националното правителство на дадена държава.
- ❖ Регионално управление: по-големи суб-национални правителства, които могат да управляват провинции, региони или щати в зависимост от държавата.
- ❖ Местно управление: общини.
- ❖ Доставчици на енергия: това са онези, които продават енергия на потребителите.
- ❖ Мрежови оператори: това са субектите, които отговарят за работата на електрическата / газовата / отоплителната мрежа. В либерализирания модел тези субекти нямат право да бъдат доставчици на енергия.
- ❖ Регулатор: регулаторът е субектът, който регулира енергийните пазари, предимно пазарите на електроенергия и газ.
- ❖ НПО: организации с нестопанска цел.
- ❖ Бизнес / индустрия: всички видове търговски частни участници.

Повишаване информираността за лятната енергийна бедност за да намалим нуждите от охлаждане

www.cooltorise.eu

 twitter.com/COOLtoRISE

 facebook.com/cooltorise

 linkedin.com/in/cooltorise-project-b2a453223

CSEG

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under the Grant Agreement No 101032823